

Latweeschu Awises.

Nr. 30.

Zettortdeenâ 26. Zuhli

1856.

Awischu-sinna s.

No Amerikas dsird, ka Spanjeri, kas jaw pahri karaa-kuggu us Dnduras semmites juhe-mallahm bij nosubtijuschi, nu gribboht ar labbu to strihdi pabeigt, kas teem bijis. Arri Seemela Amerikaneri jaw isdohd Calendereem wissadu padohmu, ka to leetu warretu islihd-sinaht, kas teem sawa starpa, jo atsiht, ka ar karu tiklai pohsts weenam un ohtram. — No Turku semmes Sprantschu un Calenderu karaa-spehls nu taisahs iseet ahra, jebchu mallu mallas tur wehl noteek pohsta darbi. Tee Baschi-Bozuki, jahtneeki no Asia's bes-deewigahm tautahm, kas us mahjahm nu tohp atlaisi, darra pohsta darbus, turrahs waldischanai prettim un laupa kur eedami. Pee Warnas isplinderejuschi kahda Calenderu daktera nammu, nomohzijuschi wianna gaspa-schu, nokahruschi wiannas brahli un wehl zittu wihru. Arri Batume pee mellas jubras Turku saldati dumpi zehluschi un bij jasuhita zitti saldati tohs sawaldiht. No laupitajeem, kas kristigeem zilwekeem uskrihttoht, tohs mohzoht, zeemus un sahdschus isplinderejoht un nobedsinoht ne warroht glahbtees! Arri Italijs Pahwesta walsti laupitaji itt beskaunigi un drohschi, — Toskanas walsti pee kahda masa pilfatina kahdi 5 kungi gahjuschi iszeeretees un kahda pakalna kruhmös noseedu-schees. Te tohs apstahj 4 rasbaineeki ar plintehm un sohbineem un prassa lai tik tuhda dohdohht 4500 dalderus. Kungi fakka teem tik pahrs dahlderu effoht klahht. Tad schee fakka, ne kas ne kaisch! Weens no teem kungeem lai einohht us to pilfatinu un sagahdajohht to nau-du; bet ta ka nahkschoht ar paligu, jeb bes

naudas, tad wissus tuhda noschahschohht. Nabbags nogahjis pahrnefs tiklai 1243 dahl-derus, jo wairaf ne spehjis ahtrumä sadab-buht. Slepkaui gan ne gribbejuschi eefahloht tik mas nemt, tomeht apmeerinajuschees un aisgahjuschi prohjam, — bet neweens ne driht-stejis teem dsihtees pakka! — No leela lohpu tirgus kahdi wehrschu pahrdeweji gahju-schi us mahjahm un nakts kohrteli kahda kroh-ga nehmuschi. Teem wakkarinas ehdoht ee-nahl rasbaineeki ar plintehm un pawehl doht wissu naudu. Bij jadohd! un pawissam kah-dus 7500 dahlderus panehmusch. Tapat arri darrijuschi pa zitteem krohgeem un neweens naw drihtstejis teem dsihtees pakka! Ta eet tai no Deewa tik baggati apfwehitä augliga Italijs! Bet arri deemschehl Wahsemme dsird no wissadeem leeleem grehku darbeem. Augsburga Stä Julija leelu teefas deenu tur-rejuschi par slepkaweem. — Zehkabs Kaps, kas no sawas seewas tehwa pirzis grunti, ar to eenaidä kluis un ne gribbejis to naudu is-makshat nedf arri to tehwu barroht, tadeht fenn jaw nodohmajis to nomaitahht. Wezzais bijis basniza un blohdina ar suppi krahsni eelikka. Kaps nopirzis Arseniku (schurku-sahles) blohdä eelizzis, un wezzais ta ka ee-ehdis, ar grubtu nahwi nomirris. Seewas brahli un mahzi-tais kas nahkuschi lihki raudsiht, isdsirdejuschi ka tik ahtri nomirris, mannijuschi ka naw labbi, teefahm sinu dewusch, — lihkis tap-pis usschelkts, un nahwes sahles mahga at-rastas. To noteefajuschi ar nahwes-teesu. — Walburges pilfatina turrigu wezzaku meita ar selli Antonu Luzenbergeri sapinnusees, behrnu no ta dabujuse. Zehws teem tahdu dsihwi leedsis. Tad patte meita to selli mus-

Wagner

finajuse, lai nokaujoht tehwi, tad dabbuschoht ir laulibu ir tahs mahjas. Pahris gaddu bruhrganu us to skubbinajuse, tad schis kahda wakkara, kad wezzais no krogga eedsehris gahjis mahjas ar puznasi tam kaku pahrgreesis. Gan leedsees, bet affini pee swahrkeem waini israhdijschi. Selli noteefajuschi ar nahwi, to meitu zuktufsi pee grubteem darbeem likkuschi us 16 gaddeem. — Pee Berlines baggatam melderam sawas sudmallas bijuschas. Paulata seewa tam kuhlusees gan ar scho, gan ar to, un sawus bruhrganus allasch mahzijuse wihru nokaut, bet naw klaufiguschi un to atstahjuschi. Tad beidscht sawu meldera-selli peelabbinajuse un nu nakti meega wihram uslikkuschi maifi ar labbibu us kahjahm, un mutte eebahsuschi tam flapju dweeli lai apslahpst. Bet nelaimigais ar sobbeem sakohdis sellim 3 pirkstus un ne laidis walkam. Tad sellis ar nasi eegrubdis kalla, bet wihrs israhwis to nasi no rohkahm un nu pa tumfu ar to nasi zirtis un duhris krustam schlehrscham teem kas winnu ar schnaugschanu gribbejuschi noschnaugt. Ta nu seewai 9 reises un sellam 21 reisi ar to nasi eegreesis waktis, tad schee aisbehguschi. Sanemti ne warrejuschchi leegtees un abbi ar breefmigu nahwes teefu sawu laizigu sohdbibu dabbusjuschi. Wehl diwi meitinas, 9 un 10 gaddi wezzas, gahjuschas nabbagodamas. Zeema staigajuse smukki isgehrbta meitina 7 gaddi wezza. To peerunnajuschas lai eimoht teem lihds un noweddufchas to pee uppes, mahzijuschas lai drahnas isgehrbjocht, taifischoht tai lelli. Tad to uppe eegrubdufchas un noslibzinajuschas, ar tahm drehbehm aisbehguschas. Behrni sanemti un zuktufsi eelikti! Raug kahdus breefmigus grehku-darbus eemahza mantu kahriba, neschkibstiba un netizziga firds! „Kungs ne eewedd eefsch kahrdinaschanas, bet atpesti no wiffa launa!“

— 3.

L a u w a.

(Beigums.)

Lauwas mahtitei behrni pa diweem. Schi warren breefmiga, kad kahda wihse behrni tai panemti. Matrohsis kahds Indijas juhrmallä (skattees Asias lantkahrte) pee Gusurates, lihds ar zitteem bija subtihts no kugga pee mallas, lai malku nozehrt.

Kad nu labbu gabbalu atstahs no saweem beedreem winsch weens pats pa meschu stajaga, — winsch eeraug itt peepefschi lauwas mahtiti kas skrehje itt teescham prett winnu. Us aisbehgshanu ne buht ne warreja ne dohmaht, un prettim turretees arri ne drihtsteja. Bet nu warren brihnojahs kad lauvene glaudedama tam mettahs pee kahjahm un us kahdu kohku skattidamees itt ka paliga no winna luhdsahs. Matrohsis nemmahs firdi winnai eet pakkat, — un reds eefsch kohka sarreem tuppam pahwjanu (— no ehrmu dischas sortes kahdu) — kas eefsch sawahm rohkahm (jo kahjas tam par rohkahm) turreja diwi masus lauwi-behrnus. Ne bija grubti saprast, ka ehms lauvene, kamehr winna sawus behrnus bija atstahjusi, — schohs pasadsis, ka ar teem johkotohs.

Matrohsis nu tulihst pee darba ar sawu zirwi kohku nozirst, kas par laimi ne bija refs. Nr affahm azzim pa tam lauvene behrnu laupitaju apwalte, un pascha azzumirkli ka kohks paktritte, winna breefmiga lehzeni sakamp pahwjanu, to ruhkdama luppatu luppatos saplohsija. Bet matrohsis stahweja drebbedams ka apfu-lappa, kad tahdu leetu redseja. Lauvene atraddusi sawus behrnus ne aplaitinatus un tohs apohschnejschi un aplaisjuschi, — palehze no jauna prett nabbagu drebbedamu matrohsi, — lai schim zaur laifschanu un glaudischanu parahditu sawas pateizibas. Lunzinaja pee winna kahjahm, rihweja kahdas reises galwu prett winnu, panehme tad sawus behrnus, — ka kalli mehds, — mutte, un ar teem tezenischi skrehje

prohjam. Wehl drebbedams un nobahlis matrohsis nahze atkal us sawu kuggi, un pehz ilgu laiku tik tà bija atpuhtees, ka warreja isstahstiht, kas ar winnu bija notizzis.

H. K—II.

Wehl kahds wahrds pahp pehrschu un rihmju=skohlu.

(Slattees Latw. Uwischu peelsiffama Nr. 44. 1855 un Nr. 29 1856.)

3.

Pehrsitim, tà falkoht pehz musika raksteem noskandetam, irr sawas ihpaschas kahjinas, ar kurreahm tas woi lezz, woi schaujahs, woi jauki danza, woi leen. Wahrdi woi silbas radda schihs pehrschicha kahjinas, ar kurreahm pehrsiti mehro. Kad pirmajs wahrdisch pufs tik dauds steepjams, kà ohtrajs, jeb ohtrajs ohtruteel tik dauds steepjams kà pirmajs — to kahjinu sauz par jambu, un to eesihme tà: —. Kad pirmajs wahrdisch ohtruteel tik dauds steepjams, kà ohtrajs, woi ohtrajs pufs tik dauds steepjams kà pirmajs — to kahjinu sauz par trokaiju un eesihme tà: —. Kad pirmajs wahrds woi silba, tikpat dauds steepjami kà diwi wahrdini woi silbas, kas tam tudal paklak nahk, — to pehrschicha kahjinu sauz par daktilu un to eesihme tà: —. Kad diwi wahrdi weenadi steepjami, woi diwi silbas weenadi steepjamas, — to pehrschicha kahjinu dehwe Spondeju un eesihme tà: —. Tà tad nu buhtu mums tschetradas pehrschicha kahjas, prohti:

jambus = kahja
trokajs = —
daktilus = —
Spondeus = —

kas kà tahdas, kas pehrsiti mehro, jeb persichicha mehrr irr labbi ohmà jeb wehrà janemm. No kahdahm zittadahm kahjinahm scheid mahzihnt narw wallas un weetas, gribbam tadeht wehl kahdus pehrschichus pehz winnu mehrra

usluhkoht. Paprecksch jambus pehrsiti: kam mehrr irr:

—|—|—|—|

Kà wezzà dseefnu grahamatà:

Al, es | si libg | sma dseed | un deij,
Tu Dee | wa drau | dse gland | un smeij;
Taws Goh | da keh | -ninsch Ze | sus Kristis
Kà bruh | gans | nahk | pee Ze | wim mist.
Gohds Dee | wam dohts!

Tahs wihrischku = faskannas scheid pa pahreem liktas, ko eesihme tà: aa—; un beidscht wehl diwi kahjas no tschetrakahjas pehrschicha. Tahdi jambus = pehrschichi un arri tahdi, kam feewischku un wihrischku faskannas pahrmischu liktas, irr muhsu wezzàs un jaunàs dseefnu grahamatàs papilnam atrohnamas. Wiffugarrakajs jambus-pehrschis irr schis:

Jau faulit' agrak uslehdama mohda (11 silbas)
Scho pasauli no zeeta meedstina (10 silbas)
Un aukstai seemai rahdahs sawà gohdà,
Pahr winnas publehm tiklai smeedama;
Je salnas mahneklus ta karsti sohda
Un ja -isirst irr leddum, — jastaiga;
Kà yuttas isjuhnd sneegs, fur ilgi mittis,
So Lehnitis fahl ruhst un launadstis. (Pawaff. libgf.)

Tahds pehrschicha pants pahp wisseem derr seelòs un garòs Latweeschu dseedajumòs.

Tahlak usluhkosim trokaius pehrsiti, tam mehrr irr:

—|—|—|—|

Tas tà falkoht jambus pehrschicha pretti-neeks un gan drihs jo jauki pahp winnu skann. Utraddiseet to pehrsi schi:

Manna zerriba stahw zeeti
Ween us Deewa mihslibu;
Ko Winsch darra man derr leeti,
Winsch mau schehlo nabbagu.
Wiffaddòs
Liktendòs
Winnam Weenam ustizzohs.

St. 88tà ds. Garrigàs dseefmàs.

Tik pat warresi trokajus mehru 99tà ds. turpat atrast, un wezzà ds. gr. tanni dseefmà: Kungs es esmu grehòs krittis zc. Wiffugarra-

kas pehrschä pants pehz schi mehra, kas
ihpaschi stahstu = dseedajumös derr, irr:

Bezjos laikös negantigee karri
Kurfemmiti mihlu spaidija;
Genaidneeku nikni swehru = barri
Usmahzabs tai affins = labribä,
Kä schi dseefmä mahzitees nu warri;
Kurfemneeks, kas tewim isteiktu:
Ketteru schi dseedajumä teifsim,
To lä gohda = wihru mihli sweifsim.

Beidsoht nu wehl usluhkosim daktilu un
spondeus = pehrschu mehru, ko nosihme tä:

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

Nypite leija tur, spulgo un tell klau bursguledama
Dhsola dohbunna speets duhz, meddutiinu kur eekrahj re.

No schi pehrschä mehra daschadas ihfakas
isnemim un teem arri faskannas gallä peeleeek.
Kas wairak pahre to gribb mahzitees un wah-
zifki mahle lassihht, tas lai eestattahs muhsu
Latw. beedr. magasihne 11tä daklä 1mä gab-
balä Nr. 2. (Turplikam beigums.)

Veels musifikis.

Wahzu Awises stahsta: Ka tai 2trä Okto-
beri Minkenes pilfata, Bajeru semmē,
Wahzsemme, effoht leeli musika fwehtki
tappuschu fwinneti. Tur effoht 900 dseedataji
ween kohpā bijuschu, kas ar dauds balsihm
dseedajuschu, un ar 134 pijohlehm, 38 leelahm
bassehm un dauds 100 stabbulehm lihdsä speh-
lejuschi, ka firds lihgtin lihguse, un tai leelä
glahsu pillē, kur tee dseedajuschu un spehleju-
schi lohgeem ruhtes trihzejuschas un firds da-
scham tä tikkuse aisgrahbta, ka tas ne warre-
jees affaras sawaldihht. — Schohs gohda-
fwehtkus un to jauku musiki dsirdeht effoht
lihds 8000 zilweki tai leelä pilli kohpā bijuschu
un arridsam winnu Kehninsch Ludwikkis

atbrauzis to stahsti dsirdeht un tappis ar leelu
gohdu fanemts. Es dohmaju, tu mihlais
lassitais gan arri buhtu tur labprahht bijis t
jauku musiki dsirdeht?! E. F. C.

Uwju = ganna dseefmina.

Tur aug pukkes jankas
Salkä maurinä;
Tur ehd sahles taukas
Manna aitina.
Tur pee awotina,
Kur reds fruhminus,
Nodfertees eet winna,
Uppasch lagdsahm dufs.
Niseet lehladama
Gannös aitina;
Sajuhht pablaudama,
Klahht nu waffara.
Pavreezajees jauki,
Gannös aitina;
Kad buhs bahli lauki
Beigfees lihgsniba.

J. F. Steinert.

Mihla.

Kas mannus anglus gribb bandihht, lai tas mannos
farrös ne melle; tohs warr krattihht, laust un rant, iif
welti ween nopuhlefees; bet tad tohs tilkai atraddihhs, ja
wiffu mannu zelmu isgahsibhs. E. W. — g.

Gluddinoschana.

Kad tas pee Nurmemeuschas, Ribgas kreise un Ruhje-
nes basnizas draudse pederrigs Spigge frohdstneek
Zurre Pukkiht, parradu deht konkurse krittis, tad tohp
no Nurmemeuschas pagasta = teefas wiffi tee, sam kahdas
taifnas parradu prassischanas buhtu, zaur scho usaizi-
nati, 2 mehneschu starpä, probti: wifswehlafi lihds
3. September f. g. pee schihs teefas peeteiktees, jo peh
scho isflehgschanas terminu neweenu wairs ne klausibhs.
Nurmemeuschä, tanni 3. Juhli 1856. 3
(E. W.) ††† Mikkel Abholtin, preefsehdetais.
(Nr. 20.) J. Lohly, ftrihweris.

Lihds 23. Juhli d. Ribgä atnahfuschu: 1217 fuggi un isgahjuschu 1063.

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmassas = gubernements augstas waldischanas puffed: Oberlehrer G. Blaes, Zensur. Zeltgawä, tai 23. Juhli 1856.
No. 173.

IV. Muämeds II. no Gunnijada uswarrehts.

Kad Muämeds II. Konstantinopoli bij usnehmis, tad tas palikke tik leels sawà prahtà, ka fazzija: „ittin ka weens pats Deems irr dobbesis, tàpat arri peeklahjabs ka weens pats waldineeks ween irr wirs semmes.“ Tapehz tas fubtija wehstneschus pee Serbias waldineeka Turga, un tam likke fazzih: „Da semme kurrà tu waldi ne peederr tewim, Muämeds tewim pawehl to winnam atdoht.“ Turgis sabihjees behdse pee Gunnijadu us Sibbenbirgi, jo pehz Konstantinopoles usnemschanas wiffa pasaule scho wihru turreja par to weenigu, kas Turkeem wehl warretu pretti stahweht. Tapehz arri Wahzsemmes Keisers to bij cezehlis par wiffas walsts General-kapiteinu. Bet kad nu Gunnijads no ta luhdse karra-spehku par paligu, tad ne weena karra-wihra ne dabbuja.

Us reises siina nahze ka Muämeds II. ar 150 tuhft. karra-spehka, effoht eclusijees Serbia, un stahwoht preeksch galwas-pilsehtas Belgrades un to apschaujoht ar 300 leeleem-gabbaleem, starp kurreem zitti bij 27 pehdu garri. Sultans leelijabs ka tas par pussneddeku usnemschoht scho pilsehtu ko winna tehws pussgaddu par wolti effoht aplehgerejis, un ka ohtrà deenà pehz tam, buhschoht maltiti turreht Unguru galwas-pilsehtà Dwenè.

Bet tas bij aismirsis ka Gunnijads wehl bij dsihws. Gunnijadam ne kahdi zitti kristigi waldineeki ne nahze paligà; bet weens wihrs tam steidsahs paligà, kas wairak bij gohdà turrans par wiffem waldineekem. Schis wihrs bij kahds muhks Kapisstrans wahrdà. Wihrs 70 gaddus wezs, mass augumà, pee meefas pawissam iskaltis un isdillis, bet

gars winnam bij par warru stips. Schis muhks ar kustu pahestaigaja Cistreikeru, Beemeru, Unguru semmi, paslubbinadams zilwekus us karru prett Turkeem, un winnam walloda bij tik spehzigà, ka tam us lauka runnajoht daschu reisi bij 20 tuhft. zilweku kas winna wahrduus klausijabs un apleezinaja ka tahdeem wahrdeem neweens ne warroht pretti turretees. Par ihu brihdi schis wihrs bij falassijis zaur sawas muttes spehzigu paslubdinashanu, karra-spehku, 60 tuhft. zilweku leelu. Tur bij preesteri, muhki, semneeki, nabbagi, birgeri, studenti; un par karraribkeem rohkas teem bij plintes, stohpi, sohbin, isflapti, zirwi, sprigauti, fekkumi; gan deesgan ehmohts karra-spehks, bet pilns garra, un kas bes bailehm paschà breefsmigà kauschanà gabje pakkatà sawam muhku wirsneekam.

Lahds bij tas karra-spehks ko Kapisstrans sawam draugam Gunnijadam peewedde par paligu.

Pascham Gunnijadam bij sawi 20 tuhft. karra-wihri. Ur scho karra-spehku tas Belgrades pilsehtai steidschis paligà. Kad tas tur atnahze, tad pilsehta no Turku leeleemgabbaleem jaw bij tik gauhschi fashauta ka to par pilsehtu wairs ne warreja pasih. Turklacht Turkeem bij 200 mass kuggi Dohnawas uppe, lai pilsehtai par uppi ne warretu nahkt nekahds paligs. Bet arri Gunnijadam bij sawi 200 kuggi kas Turku kuggeem wirsù gabje. Par to paschu laiku Kapisstrans ar sawu pulku gabje gaxe uppes mallu, paslubbinacht kuggineekus us drohschu kauschanu. Turku kuggi, kas par wiffu Dohnawu ar lehdehm bij zits ar zittu fazeetinati, no Unguru kuggeem tikke pahwarreti, fadedsinati, noslibzinati, dauds tuhftstoschu Turku noslibke Dohnawà un Gunnijads ar warru Belgrade

tifke eefschâ, nabbagam gandrihs nospaiditam pilsehtam par paligu, par glahbeju. Tad Muâmeds no leelahm dufmahm satrakkohts, pawehleja pilsehtu ar sturmeschanu panemt. Pulks pehz pulka dohdahs us preekschu, bet tohp atpakkal dsihiti; bet arween stipri pulki nahf no pakkatas, un ta semmaka pilsehtas dakka no Turkeem tohp usnemta. Tad Turki drohschi' palikkufchi taisahs arri usnemt to augstaku pussi, un jau warrens kahds janitsharis bij uskahpis us augstakas welwes ar Turku kareogu rohkâ; jaw Gunnijads paleek nogurris sawâ prettiturrefchanâ. Tik ween Kapistrans turrâhs bes bailehm. Ar krustu rohkâ, tas sawam pulkam eet preekschâ, Turkeem no zittas puffes pretti, tur tee to ne dohmaja, un zihnâhs ar tahdu spehku ka teem no wiffas pilsehtas ja-atkaphjahs atpakkal.

Bet ar to schim drohscham muhtam wehl naw deesgan; winsch isfauzahs: „Tas stiprais Deews ar mums irr eefahjis, tas pats ar mums arri pabeigs; brahki, us preekschu, tam krustam par uswarrefchanu!“ Ar scheem wahrdeem tas dohdahs Turkeem pakkalâ lai gan Gunnijads to leedse; winsch gribbeja panemt Turku leelus-gabbalus. Gunnijadam bij ja-eet pakkalâ woi gribbeja woi ne gribbeja. Bes itt ne kahdahm breefmahm tas drohschs muhtis ar sawu krusta-kareogu Turkeem dohdahs wirfû; winna laudis kâ dsihws ugguns tam pakkalâ. Muâmeds reds ka winna laudis behg; pats sahft kautes kâ swehrs, bet tohp eewainohts; wifs winna kareo-spehks no Ungureem isklidinahs; 24 tuhft. Turki no-kauti, 300 leeli-gabbali panemti, wifs Turku legheris Kapistrana un Gunnijada rohkâ. Tas bij 22trâ Juli d. 1456tâ gaddâ.

Ar scho leelu uswarrefchanu Gunnijads pabeidse sawu kareofchanas darbu. Pehz kahdahm diwi neddefahm tas palikke gruhiti wahjsch, tâ ka bij redsams ka wairs ne zelfees. Winna draugs un bilts-tehws Kapistrans to apmekleja un pamahzija lai apkohpohf sawu dwehsele. „Mihlâis tehws, atbildeja wezs kareotais; es esmu gattaws. Wiffa manna

dsihwiba bij fataisfchana us to, ka warretu parahditees preeksch manna Kehnina debbesis. Es winnam esmu kalpojis kâ sinnadams un tai weetâ pastahwejis kurrâ tas manni lizzis. Lai winsch nu sawu wezsu kareo-wihru scheligi usnemm, un tam dohd to duffeschonu fawds meera-dsihwoktâs.“ Kapistrans to wehl gribbeja peenemt pee swehta wakkar-ehdeena, bet tas fazzija: „tas lai ne noteek ka mans Kungs ar sawahm meefahm un affininim pee man slihta grehzineeka nahf; kamehr man pafscham wehl spehks irr, es sawam Kungam gribbu pretti eet.“ Nu winsch sewi lifke neffen aisnest us basnizu, un tur baudija swehtu wakkarinu. Pahrnests us mahjahm, tas wehl pamahzija sawus deklus, lai turrâhs pee Deewa un mihfo sawu tehwo-semmi, un klahbuhdameem dseodoht, tas aisgahje sawa Kungâ meerâ, 11tâ Aug. d. 1456tâ gaddâ. Neween wiffa Unguru semme, bet wiffa Ciropa raudaja, kad dabbuja dsirdeht ka schis stipres Kristus kareo-wihrs bij aisgahjis. Un no schahs paschas deenas arri winna draugs un beedris Kapistrans sahje wahrgt no sirds schehlibahm. Tas tik ween runnaja par to mihfu aisgahjeju, un jau 23schâ Oktoberâ tas sawam draugam bij dewees pakkal us tahm meera-weetahm kas irr augschâ.

F. C—g.

Krokodilis.

3hja gr. 41, 20—27. Warri tu to Lewijatani ar weenu maksheri sweisohf jeb winna mehli ar weenu dsilli eemestu wirwi? Mahft tu winnam weenu rinki eefsch nahsim lilt, un ar asmiti winna schaanas iourbi? Wei tu dohma, ka tas tew dauf veeluhg, un labbus wahrdus us tew runnahs? Darrihs wiasch weenu dereibu ar tewi, ka tu winnu yar muhschigu wehrqu nent warri? Warresi tu ar winnu swehleht itt kâ ar putninu? Jeb winnu fâstibt preeksch tawahm janahm meltahm? Warri ar dsennulcent winna abdu yflosht, jeb ar scheberkli winna galwu? Kant tu sawu rohfu us winnu leez, tad peemimi tahdu karru effam, so tu ne wafsch.

Lewjatans schis itt filtâs semmês eefsch uppehm ka bende walda breefmigi, — muhsu kirsalkschu seija un tehli, bet par warru leels un bihtams, daschadâ leelumâ, bet arri lihdf

trihšdesmits pehdu garsch un septin lihds aston pehdu resnumâ, ittin retti wehl kahdu pehdu wairaf. Pulku sortes flaita un katrai farwu wahrdu dohd. Tohs kas eeksch Amerikas dsihwo fauz par Alligatoreem un Kaimaneem, tohs ko Ahjiâ eeksch Indijas atrohn fauz par Gavia-leem, zittus par Krokodileem, wifstihm tohs kas rohdahs Egipteru semmê eeksch Nil-uppes. Kahdu wahrdinu par Krokodileem Awischu-laffitais jaw schis Awisès lassijis — (wezzâs Awisès 1844â g. 48tâ lappâ, tad 1853tâ g. Nr. 5. un arri 1854 Nr. 27. — warr arri mekleht Latw. lauschu draugu 1837 Nr. 32.) bet tas bija masums, un ne wifszauri pehz taisnibas. Lassitais wehl atminn ka krokodili, pasak-selteni, tapat ka wifsi kirsalkschi, zekahs no pautem ko mahtite dehj, pihlu pautu leelumâ, kahdu simteni, un, ne weenâ weetâ, bet pa daschahm weetahm eeksch smilktim eeleek, lai faules karstums tohs filda un isperrina. Bet ne no wifseem dsihwi masi krokodilischi nahk abrà, jo zitti kirsalkschi, un Waraiis-schurkas, un ehmi, un tee melni zilweki ko par nehgerem fauz, — mekle pehz teem krokodila-pauteem un tohs labpraht apehd. Pat no teem krokodilu behrnineem kas wehl ne pusspehdu garei, — zitti no daschahm siwim tohp apehsti. Krokodilis diwi gaddu wezs tik ko diwi pehdu garsch; dohma tapehz ka ilgi dsihwo, pahri par simts gaddeem.

Sau Thjaba grahmata 40tâ un 41tâ nodallâ runnahts no krokodila, ka effoht neganta fresche un mutte tam breefmigi zeeta. Tas aisrauj sweineekem makschlerus ko schee eelaisch Nil-uppe gribbedami siwjus nokert, un tohs aprihj, bes ka tam kas kaisch. „Apkahrt winnu sohbeem irr istrubzinaschana“ (Sjab. 41, 5.). So leelâ muttê, katrà schobli peezdesmits lihds feschdesmits affi sohbi, ar ko wifszeeetakus kaulus zaurkohsch. Reisneekâ kahds fakka: Redseju nokertu krokodilu kas eekohde dselsu-stangê, — bet kur tatschu katrà puffê sohbs tam saluhse. Saseets krokodils preeksch mannahm azzim ar farwu asti trihs nehgerus apgahse. Waijadseja diwidesmits

zilweku lai warretu to saseet, — un tatschu schis bija, tik ween desmits pehdu garsch un sapinkerejees tai tihklâ ar ko winnu bija nokehruschi. — „Winna swihni irr stipras preeksch-turramas brunnas zeeti itt ka ar sehgeli (Sbj. 41, 6—8), weens irr tik turwu pee ohtra, ka wehisch starp teem ne warr nahkt, tee peelihp zits pee zitta, un saturrahs. Ka tee ne schkirrahs.“ — So wifš muggurs lihds paschu asti apklahts ar itt stipreem kaula swihneem, kas tschetrkantigi, un tik beesi weens pee ohtra ka plintes lohde schauta atschaujahs. Muggurs kâ namma-durwis kas ar itt leelahm naglugalwahm apkaltas, — un schee swihni tik zeeti, ka wifšstipraks duhrens ar schkehpi woi ar schebberkli ne warr tapt zauri. — „Winna schklauschana spihd kâ gaischums un winna azzis irr kâ ta aufekla azzu-wahki (Sbj. 41, 9.). Schi schklauschana irr ta stipra puhschana kad krokodils no uppes dsikuma pazekahs us augschu un pulku uhdens ispuhsch no sawahm nahsichm. Winna leelahm azzim gan nekahds jaukums; bet sawadi un brihnischfigi gan isflattahs, kad krokodils pa stundahm itt apdohmigi no uhdens raugahs, — jo plats peers kas tam irr padarra, ka no wifsa breefmiga swehra pahr uhdens wirfu ne kas ne rahdahs ka ween tahs leelas pasarkanas azzis. — Bet kad ar puhdamu ahtrumu no uhdens dsikuma zekahs us augschu, tad — no winna muttes schaujahs lahpas, deggoschas dsirksteles no tahs islezz, no winna nahsim isheet duhmi, ittin ka no werdoscheem pohdeem un karsteem katleem“ (Sbj. 41, 10—12.). Reisneeki, redsejuschi kâ breefmigi tas isflattahs kad krokodils peepefschi no uhdens dsikuma schaujahs us augschu, — tã bija pahnemti no bailibas, — kâ farwu pahrbihjaschanohs ar tahdeem pascheem wahrdeem isteize, ka Thjabs to darrijis. Tahds reisneeks sehdeja eeksch Amerikas pee esara mallas un ehde farwu wakkarinu, — tad raug — itt ahtrumâ schaujahs abrà no needreem kahds Alligators, — tas uspuhte sawas breefmigas meefas un wizzinaja farwu asti augsti gaisâ. Beesi duhmi zehlahs no

winna atplehstahm nahsim ar tahdu trohksni, ka femme gandrihs drebbeja. Tai paschâ laikâ ohtrâ puffê, efara mallâ, breefmigs bendars zehlahs ahtrâ; abbi krokodili dewahs weens ohtram prettim, un uhdens wirsü burbuleja ka werdohts un rahdija wiinu aschu skreeschannu. — Gesaktumâ krokodilu skreeschana ascha ka sibbins, pamaggam ta eet jo lehnâm, lihds famehr swehrs uppes widdâ, — fur apstahjâhs. Tad uspubschahs zaur tam ka ar sawu mutti uhdeni un dwaſchu eewelf, zaur to pa kahdu minnutu flakka ribbeschana ribkle flann, bet tuhliht tad ispluhst dwaſcha zaur mutti un zaur nahsim ar stipreu trohksni un isgahsch zaur nahsim tahdu dumpi kas isfkattahs kâ duhmi.

Ruhbiëri un nehgeri ehð krokodila galku. Bet schi stipri ohsch pehz moschus, — to Giro pas laudis ne warr panest. Scho moschus-smakku krokodils wissaplahrt islaisch kad winsch dufmigs, un pat uhdens tahdu smakku dabbu. — Warr krokodilus brihscham redseht gulloſchus, — dubtainâ semmê pee uppmalahm; bet til to zilweks nahk, — winni aschi prohjam ka siwis, un tad to uhdeni tâ samaisa ka winnus wairs ne warr ceraudsiht. Tadeht gan Zhjabs fakka: „Winsch darra ka tee dsikkumi werd kâ pohds, un sajaz to juheu ka weenu apteekera salwi.“ — Geschana wirf semmes krokodilam gan ascha, bet ne warr lehti appgreestes, tadeht zilweks tam warr drihs isbehgt. Urri naw wissi krokodili weenadi breefmigi un aschi. Til uhdeni wissi irr tschakli.

Zhjabs wehl fakka: (41, 24. 25.) „Wirf semmes neneeka winnam lihdsinajams, winsch irr raddihts bes bihjaschanas buht, winsch nizzina wissu kas augsts irr, winsch irr par Kehninu pahr wisseem lepneem behneem.“ — Krokodilam ne kahds zits eenaidneeks par fo tam buhtu jabihstahs — ka zilweks ween.

H. K—II.

Salktis burwis.

Zeen. rakstiais (H. K—II) Nr. 27. luhds „Sa kahds kasinn arri redsejis taut kad tâ ne teekam, kâ tē stahsihts, tas lai Awises t isteiz.“

Pee mums Kaleetōs kad es augu, tai pasimnu weenu seewu kas tahdus mahnus stahstija; wiinna weenreis isdsirdusi, ka pe kruhma kâ behrens brehz. — Peegahjusi, u atraddusi salktim wardi (naggi) mutte, — tuh dal to ispestiisi; bet to kohku mahnu leeta paglabbajusi. — Es: preeſch kam juhs wezz mahte to paglabbajat? — Winna: kad es u teesu eedama lihds kabbatâ neſsu, tad pretti neeks teesâ nekad manni ne warr winneht To paschu aplamu mahnu walloðu arri nu wezzeem wihreem dsirdejis, kas gan to kohku ne irr paglabbajuschi, bet tâpat kâ schi seewu to wardi isglahbuschi.

M. Nisil.

Masa behrna luhgschana.

Augstais Deews, Taws effens wissur walda, Tawâ semmê irr mums dshwe falda! — Tu gehrbj pulkes baggati un kohſchi, Kas pild smarschu jautu wissur — drohschi. No tahs sehklas, fo tas sehjejs laisa, Tawa rohka kohſchas wahrpas taifa — Tâ arr', mihkais Tehtsiht, lubdsjams dsirdi, Swehti maini, dohd man gudru sirdi, Tai es Deewabihjaschânâ augu — seedu, Usaudis pehz Tawâ nammâ slawu dseedu; Derrigs esnu wezzakeem un brahleem Derrigs wisseem tuweem un ie tahleem. Bet — ja pehz es launus zellus cettu, Un no Tawa waiga noht aissfreetu, Tchw, tad nemm man drihs no pasaul's laukâ, Wisnefs manni debbes nammâ jaulâ Tur, fur englu pulki Tawi slawe Tur, tur, Tchw, man aisswest tad ne sawe. Amen.

G. J. S.

Brihw driſſeht.

No jubilmallas-gubernements aughtas waldischanas puffes: Oberlebrer G. Blaesé, Zenser. Jelgawâ, tai 23. Juhni 1856.